

PLATOWEDSTRIJD 2014

B. Tekst

Hoe verkrijgen we zo goed mogelijke burgers?

Plato, *Respubl.* 459 d5 – 460 b5

Sokrates stelt het volgende voor: geselecteerde vrouwen en mannen moeten in gemeenschap leven en zullen met elkaar huwen, maar de leiders zullen dat alles begeleiden. De huwelijken moeten zo nuttig mogelijk zijn. Zoals het bij rasdieren (jachthonden, paarden en bepaalde vogels) de bedoeling is te kweken om de beste jongen te verkrijgen door een precieze selectie van de ouders, zo moet dat ook gebeuren bij de mensen, die erg snuggere leiders nodig zullen hebben om dat te verwezenlijken.

- 1 -Δεῖ μὲν, εἶπον, ἐκ τῶν ὁμολογημένων τοὺς ἀρίστους ταῖς ἀρίσταις
2 συγγίνεσθαι ὡς πλειστάκις, τοὺς δὲ φαυλοτάτους ταῖς
3 φαυλοτάταις τούναντίον, καὶ τῶν μὲν τὰ ἔκγονα τρέφειν, τῶν δὲ
4 μὴ, εἰ μέλλει τὸ ποιμνιον ὅτι ἀκρότατον εἶναι, καὶ ταῦτα πάντα
5 γιγνόμενα λανθάνειν πλὴν αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας, εἰ αὖ ἡ ἀγέλη
6 τῶν φυλάκων ὅτι μάλιστα ἀστασίαστος ἔσται.
7 -Ὅρθότατα, ἔφη.
8 -Οὐκοῦν δὴ ἐορταί τινες νομοθετηταί ἐν αἷς συνάξομεν τάς τε
9 νύμφας καὶ τοὺς νυμφίους καὶ θυσίαι, καὶ ὕμνοι ποιητέοι τοῖς
10 ἡμετέροις ποιηταῖς πρόποντες τοῖς γιγνομένοις γάμοις· τὸ δὲ
11 πλῆθος τῶν γάμων ἐπὶ τοῖς ἄρχουσι ποιήσομεν, ἵν' ὡς μάλιστα
12 διασώζωσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν, πρὸς πολέμους τε καὶ
13 νόσους καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἀποσκοποῦντες, καὶ μήτε μεγάλη
14 ἡμῖν ἢ πόλις κατὰ τὸ δυνατὸν μήτε μικρὰ γίγνηται.
15 -Ὅρθῶς, ἔφη.
16 Κλήροισι δὲ τινες οἶμαι ποιητέοι κομποί, ὥστε τὸν φαῦλον ἐκείνον
17 αἰτιάζουσι ἐφ' ἐκάστης συνέρξεως τύχην ἀλλὰ μὴ τοὺς ἄρχοντας.
18 -Καὶ μάλα, ἔφη.
19 Καὶ τοῖς ἀγαθοῖς γέ που τῶν νέων ἐν πολέμῳ ἢ ἄλλοθι που γέρα
20 δοτέον καὶ ἄθλα ἄλλα τε καὶ ἀφθονεστέρα ἢ ἐξουσία τῆς τῶν
21 γυναικῶν συγκοιμήσεως, ἵνα καὶ ἅμα μετὰ προφάσεως ὡς πλείστοι
22 τῶν παίδων ἐκ τῶν τοιούτων σπεύδωνται.

1. ἐκ τῶν ὁμολογημένων *op basis van*
2. συγγίνεσθαι *in sexuele betekenis*
-φαῦλος *slecht, minderwaardig*
3. τούναντίον *crisis (samentrekking) van τὸ ἐνάντιον*

-τῶν μὲν... τῶν δὲ verwijzing naar resp. οἱ ἄριστοι en οἱ φαυλότατοι

4. μέλλω ook: *moeten*

-τὸ ποίμνιον *de kudde*: (zie inleiding hierboven) even tevoren werd het voorbeeld gegeven van het kweken van dieren en besproken hoe men de beste jongen verkrijgt: zonder zorguldige selectie door de eigenaar zou het ras, *de kudde*, erg achteruitgaan.

- ὅτι ἀκρότατον: ὅτι +superlatief: *zo ... mogelijk* (ἄκρος hier in kwalitatieve betekenis, *goed, uitstekend*)

5. λανθάνειν *verborgen zijn, blijven*; —voor iemand τινά (accusatief!)

-ἡ ἀγέλη cf. τὸ ποίμνιον en commentaar

6. ἀστασίαστος *zonder oproer* (στάσις)

8. νομοθετητέαι ... ποιητέοι (r. 9) en δοτέον (r. 20): verbale adjectieven: wortel van het werkwoord + suffix -τέος, met de betekenis: dat wat gedaan *moet worden*. (de handelende persoon staat in de **datief**).

Bij de twee eerste is εἰσι(v) verzwegen, bij het laatste ἐστι.

νομοθετέω *bij wet voorschrijven, — regelen*

11. ἐπὶ + dat. *afhanginge van, in de macht van*

13. ἀποσκοπέω *ingespannen kijken naar, rekening houden met*

- μήτε ... μήτε γίγνηται (r. 14): hangt nog af van ἴνα (r. 11)

- κατὰ τὸ δυνατόν *in de mate van het mogelijke*

16. κλήροι (*lot, loting*)... κομποί (*geslepen, listig*): *een listig systeem van loting*

- ὥστε +inf.

17. σύνεξις *vaste band, huwelijksverbintenis*

19. τοῖς ἀγαθοῖς te verbinden met ἐν πολέμῳ ἢ ἄλλοθί που

-γέρα nom. meerv. van γέρας, (*eer*)*geschenk*

20. δοτέον (ἐστι) (verbaal adjectief van δίδωμι, enkelvoud wegens

onderwerpen onz. meerv.: γέρα, ἄθλα): vertaal maar: *men moet geven*

- ἄλλα τε καὶ *naast andere, ook...*; ... *en in het bijzonder*

- ἄφθονος *zonder afgunst, vandaar gul, veel groter, veel meer*

ἀφθονεστέρα, bij ἐξουσία (*toelating*), maar naar inhoud eerder bij τῆς ... συγκοιμήσεως (*samenslapen, seks*)

21. πρόφασις *voorwendsel* (nl. de toelating om meer seks met vrouwen te hebben als een beloning voor uitblinken in de oorlog enz.)